

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

19. Feminarum virtus & matrimonia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

planè aduenis diligenter prospiciendum est hæsurus alioqui in percipienda sententia linguæ huius ad nauſeam urbanæ, & toto cælo à communi diuerſæ. Quis enim diuinet amorem tuum, verbi cauſa, prætiolum, ſignificare filiolum tuam? Tuam filiolum niſi contemptim nec dici nec accipi? eſtque par de lapſu, de febrî, de calamitate tua ratio. Alienum quoduis adpergendum eſt non nulla elegantia, vel reuerentiæ adiuncto: è contrario propria, deprimenda ſemper humili aliquo abiectionis epitheto. In quo nunc placet hoc tantum aduertere, tam exquiſitam, & religioſam eſſe hanc urbanitatis obſeruationem vt Sinenſem ruri educatum ad noſtros aulicos, aulicorum alpha, & ciuilitatis magiſtrum exiſtmes. Externos denique, quod mirere, tametiſi præ ſe nihili faciant; ſuadente decoro, tractant honorificè, & obſeruant; primas vbique illis attribuunt, & procul aduecti longinquitatis ordine primi ſedent. Hoc vero lege tam ſtabili conſtat vt noſtri ex Europa Patres extorquere nunquam potuerint Sinarum cuiquam etiam nobiliſſimo poſtponi: externis deinceps, vt quiſque ſenior aſſidet; annos alterius ignorans de iis interrogat, ne grandi ſcilicet inurbanitatis piaculo ſenis locum occupet iunior; ſolenne quippe illorum eſt eos præ aliis obſeruari, qui poſſeſſionem huius mundi priores inierint: quare apud illos canities, & ſenectus primariam obtinet honoris appellationem, nec minus colitur quam quæuis alibi prærogatiua dignitatis: atque huc fortassis pertinet illud antiquariæ raritatis quo prope inſaniunt ſtudium, haud quidem in ſtatuis, & hitoriis iconum; ſed in vaſis metalli cuiuſlibet, artiſcij, & auctoris, ambitioſe indagandis & grandi pecuniæ pondere comparandis. Vna iis pretium facit antiquitas, quanto ſæculis eroſa tanto pretioſius emuntur; quantum de vetuſta ærugine, tantum de æſtimatione detraxeris; ſcripturas quoque manu docta pictas pluriſimi faciunt, ſed auctoris ſigillo probatas. Fumofas autem imagines veterum, virtute famæque illuſtrium dici non poteſt quantopere mirentur, in quibus nec artem, nec colores attendunt, ſed ductus rudiaræ graphidis ſimplices, dumtaxat ne deſit figura quæ archetypum vt cumque referat, quanta enim virtutem immortalitate memoriæ proſequantur iis ſpectabimus exemplis quorum foret imitatione præclare noſtratibus conſultum ſi dignarentur Sinarum eſſe diſcipuli: vnum obiter attingo donec aliis ſit locus. In Prouincia Scianſiana diem obiit peregrè vir diues apud hospitem valdè fidum. Deſuncti theſaurum clam cunctis hoſpes ſeruauit intactum, dum eius filio forte illac iter agenti reſtituit malens pauper & innocens viuere, quam reus & alieno diues: huic tantæ hoſpitis fidei ære publico templum Prouincia poſuit, cuiusque æterno nomini dedicauit: nempe inter Sinas, haud quaquam obſcuritas ſanguinis virtuti officit, ſed nobilitatur potiùs virtutis præſtantia; quin & tenuem hoſpitem probitatis nomine ſua Prouincia tanti fecit, vt cognomentum ſibi aſciuerit Amantis pietatem.

17.
Antiquariæ
rei ardor.

18.
Æſtimatione
virtutis in-
gens.

19.
Feminarum
virtus & ma-
trimonia.

Debetur & feminis ſua laus accuratiſſimæ honeſtatis eſto coactæ aut liberæ.

liberæ. Degunt suis clausæ gynæceis veluti carcere, non modo à publico, sed ab domesticis etiam seiunctæ, præterquam filioliis paruulis idque tam sanctè obseruatur, vt ne parens quidem, vxorato, vt sæpè fit, filio, intentans verbera confugientem ad matrem sequi aufit, sed in gynæceo ab iure patrio tanquam in asylo securum prætereat. Ne possint autem ab vllò conspici in ædificandis earum cubiculis cautè prouiderut vt nulla ex parte prospectui pateat. Domo non prodeunt nisi admodù raro; ac si sunt diuites gestatoria sella sic sepultæ vt paucis agrè foramen tenue relinquatur cui possint oculum admouere; sola ex Prouinciis quindecim Iunana regnorum confinium sectatur licentiam, Tibeti, Mieni, Laiorum & Tonchini: veste vtuntur cuius modestia & collum, & pectus nunquam nudat ne manus quidem extra vestem ferunt, sed laxis pariter vt viri manicis inuoluunt, quin & virorum ab aliquo si quid offeratur, haud aliter solet quàm prius in disco positum, rectis manibus ab iis tolli. Pedes parui & teretes, quod ridiculum putes, formæ laudem, & palmam inter illas ferunt, hac similiores vxori Chec ante annos bis mille octingētos scilicet regnantis, quæ pulchritudinis nomine Sinenſium venus est habita, huius autem formæ præstantiam conciliare ars & manus cum valeat, quæ lineamenta & colorem non valet, pupularum iam inde à cunis, ita pedes fasciis adstringunt, vt cogen-dis in breuem lepidæ illius elegantia suæ modum dolores inurant vix vnquam sanandos; quod ipsum visi, primi moris huius inuētores spectasse, feminis scilicet domum seruandam indicasse, & quas domi honestas non teneret, dolore pedum teneri voluisse, quanquam & eadem honestas, vetat illas hoc decus ostentare cum sinus vestium nunquam sic colligant vt pedes inspicientium oculis retegant. Singularem hanc pudoris æmulationem, & reuerentiam, sequuta sunt matrimonia vt sic loquat cæca. Sponsi prius in mutuum conspectum non veniunt quam ad coniugis domum sponsa perlata sit, qui ne staturam quidem eius nouit, parentes vtriusque rem tractant; filiam parens, futuri coniugis parenti non exhibet; filiorum assensum neuter explorat, dissensum non timet, ne conscios quidem fieri curat eius quod agitur, & sæpe nascuntur aut coniuges aut fiunt à cunabulis sponsi, ad colligandas inter se familias maturandis affinitatibus; nec sibi partes auctoritatibus publicis, tabulis, aut testibus cauent, tanti est apud illos verborum fides: foter offensionis plena res, istiusmodi cautiones ab aliquo poscere quasi malæ mentis apertè suspecto. Aptam coniugiis ætatem metitur diuersus Prouinciarum vsus, qui tamen vbique obtinet ne sponsi, multum sint ætate dispares. Dos vxori, ipsamet vxor est sat diues si probè morata. Cæterum proba vel improba, coniugi obolum non affert; sic neque paternam eneruat domum, nec superbiendi pronam materiam secum porrat, insultandique viro de pingui dote. Viri paulo quàm nuptiæ parentur, argentum in mundum muliebrem ad sponsas dono mittunt, de hoc licet pacisci, verum inter homines mediæ conditionis solos;

inter nobiles arbitrium est pro ratione facultatum, & si mille nummos conficiant existimantur iusto plus donasse: quo vero die ducitur domum sponsa, munus hoc palam in oculis omnium præfertur, subsequente sponsa, quæ magno tibicinum strepitu, facibus, etiam de media die & comitatu amicorum, gestatorio obserato, ad virum deportatur, illic viro traditur sellæ clavis, vnde quaecumque repererit educit, nec prius sibi visum, nec si displiceat reicere integrum. Pauperes vxorem nummis emunt tribus, aut quatuor, alicubi etiam, si opus est emptam alteri vendant; cui nec tres nummi sunt, venum seipfos in mancipia dant eoque pretio vxorem & eius victum emunt, ceduntque deinceps cum vxore illa & filiis in possessionem heri cui se manciparunt. Hinc solent tenues vna vxore contenti viuere. Nobiles quàm multas optauerint ducunt, quarum præcipuam oporteat nobilitate parem esse; reliquæ sat est si placeant. Qua in re fortassis nusquam alibi auditum aut lectum sit, earum liberos, ne demptis quidem regum filiis, primariæ vxoris omnes esse, omnes ad eam lege pertinere, hanc vnam matris honore ac nomine prosequi, ex qua vero sunt nati, nec reuerti viuam, nec flere mortuam. At ipsa mirum est, quàm sibi penitus in illos auctoritatis maternæ ac tituli plus nihil arroget, quam in veros filios matris familias. Immo fit subinde vt ex empta vxore ad familiam propagandam, suscepta proles matri familias sterili tribuatur, officio defuncta puerpera iterum vendatur. Dignus præterea commendatione quem impendunt Sinenfes viduis, priuatim & publicè honor. Indecoras habent secundas nuptias etiam feminatarum ætate integra, & prole carentium; & raræ sunt quæ laudem voluptati; pudicas matribus postponant. Agant deinceps apud socerum ad mortem viduæ in spontanea arctaque custodia, nec sunt oneri domibus sed honori, quippe domos si consenuerint in eo proposito, illustant triumpho & arcibus quibus laudatione magnifica incisa marmori celebrantur, iam Sinenfium virtus, de qua hic sequitur agendum, quod satis intelligi non possit, nisi rituum vsu generatim saltem exposito, necesse est de his aliquid præmitti, cum hinc elucidari multa oporteat quæ sunt sacris in rebus non satis perspicua. Illud imprimis parum liquet, sintne hi ritus ceremoniarum inter gentis laudes aut vitia ponendi. Nam vt fingi nihil possit orbe toto ciuilius, seque Sinae haud falsè vrbانيتatis regnum vocent; aliunde minima quælibet, & quotidiana, onerare haud parciùs vrbانيتatibus, quàm sacra solennia ritibus, perindè videatur vt suffitu vehementiori hominem præfocare, qui moderata eius fragrantia fuerat oblectandus. Certè hanc rituum intemperantiam non irident solum Europæi; dolent eandem Sinarum sapientes vt quæ sit communis, & remedio carens amentia prudentiæ nomine & præscriptione sæculorum necessitat in legis nacta à cuius apicibus seruandis ægrius, quàm ab homicidio auertantur. Itaque toti sunt in decenti corporis brachiorum, manuum, salutationum, proclinationum fingendo ex arte, & regulis ad vrbانيتates motu,

20.
Vrbانيتatus
salut. visendi
&c. officia.